

DOI: 10.7251/GFP1202276Z

UDC: 343.91-053.6(497.6 BRČKO)

Stručni rad

Datum prijema rada:
10. maj 2012.

Datum prihvatanja rada:
24. juni 2012.

**Mr. Nermina
Zulfikarpašić**
Vlada Brčko Distrikta BiH

Kratki pregled novih zakonskih rješenja za sankcionisanje maloljetnih učinilaca krivičnih djela u Brčko distriktu BiH

Sažetak: Potpisivanjem Konvencije UN o pravima djeteta država Bosna i Hercegovina se obavezala na unapređenje prava i sloboda djeteta kroz ustanovljavanje pravnog okvira, kao i uspostavljanje institucija i mehanizama neophodnih za primjenu odredaba ove konvencije. Prema ovoj konvenciji, djeca koja su u sukobu sa zakonom imaju pravo na „postupak usklađen sa unapređivanjem osjećaja dostojanstva i sopstvene vrijednosti djeteta“. Osnovni principi ove konvencije su uvažavanje najboljeg interesa djeteta, pravo djeteta na život, opstanak i razvoj, nediskriminacija i aktivno učešće djeteta u svim postupcima koji ga se tiču. Iskustva pokazuju da se prava djece koja su u sukobu sa zakonom često krše. Nije rijetkost da ova djeca dugo čekaju početak suđenja bez odgovarajućeg zastupnika, izložena nasilju u zatvoru, ili im se za učinjeno izriču neodgovarajuće sankcije. Ovaj rad ima za cilj prikazati način primjene novog zakona, koji bi trebao doprinijeti ostvarenju zakonodavne pretpostavke za stvaranje jednog novog sistema maloljetničkog pravosuđa kroz praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenje krivičnih sankcija.

Ključne riječi: dijete, maloljetnik, krivični postupak, kazna.

UVOD

Za razliku od ranijih propisa koji su regulisali poseban sudski postupak prema maloljetnim učiocima krivičnih djela kroz primjenu općih odredaba Krivičnog zakona¹ i Zakona o krivičnom postupku², u pravnom sistemu Brčko Distrikta BiH postoje posebna pravila³, koja se na jedinstven način primjenjuju prema djeci u sukobu sa zakonom, mlađim punoljetnim licima i djeci koja su žrtve ili svjedoci, utvrđena Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH⁴, a po kojima su dužni postupati sudovi, tužilaštva uključujući ovlaštena lica, organi starateljstva⁵, porodice, škole, te ostale institucije na svim nivoima društvene zajednice. Svi navedeni učesnici, koji su uključeni u krivičnu proceduru, dužni su primjenjivati ova pravila bez diskriminacije⁶ unapređujući osjećaj dostojanstva i lične vrijednosti djeteta, uzimajući u obzir njegov uzrast, najbolji interes, pravo na život, opstanak i razvoj, te omogućiti da dijete u skladu sa uzrastom i zrelošću izrazi svoje mišljenje po svim pitanjima koja se na njega odnose. Zalaganja ovih subjekata trebaju voditi ka rehabilitaciji⁷ i socijalnoj reintegraciji⁸ djeteta, te njegovom preuzimanju konstruktivne uloge u društvu, što predstavlja i sam smisao primjene ovog zakona, koji je kao *lex specialis* utemeljen na novom krivičnom zakonodavstvu, međunarodnim standardima i iskustvima i primjerima dobre prakse drugih zemalja i sadrži sedam dijelova: osnovne odredbe, organi u postupku prema maloljetnicima⁹, mjere, vaspitne preporuke i krivične

¹ Prečišćeni tekst ovog zakona je objavljen u Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH, broj 47/2011.

² Prečišćeni tekst ovog zakona je objavljen u Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH, broj 44/2010.

³ U čl. 12 st. 1 tač. a) Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH dato je značenje izraza „posebna pravila“, koja se odnose na uređenje sistema maloljetničkog pravosuđa koji čine brojne komponente: lica koja su u njega uključena, način na koji rade, procedure, objekti itd. Aspekti provođenja maloljetničkog pravosuđa odnose se i na način na koji policijski organ djecu lišava slobode; kako se djeca ispituju; način postupanja tužilaca, sudija i branilaca; način na koji sudije donose i izriču sankcije i druge mjere; način na koji osoblje u institucijama provodi tretman, smještaj, obrazovanje, rekreativne i bezbjedonosne uslove u institucijama, kao i programe rehabilitacije i reintegracije.

⁴ Ovaj zakon je objavljen u Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH, broj 44/2011.

⁵ U čl. 12 st. 1 tač. i) Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH dato je značenje izraza „organa starateljstva“, koji predstavlja centar za socijalni rad, a gdje nema centra za socijalni rad, odgovarajuća općinska služba socijalne zaštite koja ima ista prava i dužnosti prema djeci u sukobu sa zakonom i sprječavanju društveno neprihvatljivog ponašanja.

⁶ Čl. 4 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuju da se prema maloljetnicima u svim fazama postupka postupa na isti način i bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno, etničko ili socijalno porijeklo, imovinsko stanje, status stečen rođenjem ili drugi status maloljetnika, njegovog roditelja, usvojioaca ili staraoca, kao i druge oblike različitosti.

⁷ U čl. 12 st. 1 tač. t) Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH dato je značenje izraza „rehabilitacija“, koji označava prestanak svih negativnih, štetnih dejstava koja nastupaju u vezi i kao posljedica krivične odluke odnosno osude, tako da se maloljetniku omogućava potpuna reintegracija i povratak u društvo.

⁸ U čl. 12 st. 1 tač. u) Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH dato je značenje izraza „reintegracija“, koji označava potpuno uključivanje maloljetnika u život kao punopravnog, ravnopravnog člana društvene zajednice tako da uživa status neosuđivanosti, a time i sva prava kao drugi punopravni građani, pri čemu se krivično djelo maloljetnika zaboravlja, a u službenoj evidenciji se ne spominje njegov sudski tretman i osuđivanost.

⁹ U pogledu uzrasta maloljetnika, odredba čl. 3 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH razlikuje mlađeg maloljetnika kao lice koje je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršilo 14, a nije navršilo 16 godina, starijeg maloljetnika, kao lice koje je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršilo 16, a nije navršilo 18 godina i mlađe punoljetno lice kao ono koje je u vrijeme izvrše-

sankcije koje se preduzimaju prema maloljetniku, krivični postupak prema maloljetnicima, primjena mjera upozorenja, vaspitnih preporuka i izvršenje krivičnih sankcija, krivična djela na štetu djece i maloljetnika, prelazne i završne odredbe.

Ono što je bitno navesti u pogledu primjene navedenog zakona, jeste odredba čl. 11 ovog zakona, koja nalaže primjenu odredaba Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH, kojima se uređuje izvršenje krivičnih sankcija, kao i druge opće propise ako to ovim zakonom nije drugačije propisano. Također se, shodno odredbi čl. 74 ovog zakona, u krivičnom postupku prema maloljetnicima ne primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku o kaznenom nalogu, izjašnjenju o krivici, razmatranju izjave o priznanju krivice i pregovaranje o krivici.

SUDSKI POSTUPAK PREMA MALOLJETNICIMA

Iako u našem pravu raniji propisi o krivičnopravnom položaju maloljetnika nisu bili izdvojeni u posebnu cjelinu, prema maloljetnicima se primjenjuje poseban sudski postupak, u kojem su učesnici dužni, shodno odredbi čl. 76 navedenog zakona, postupati obzirivo, vodeći računa o zrelosti, drugim ličnim svojstvima i zaštiti privatnosti maloljetnika kako vođenje postupka ne bi štetno uticalo na njegov fizički, mentalni i kognitivni razvoj. Također, organi koji učestvuju u postupku prema maloljetniku, kao i drugi organi i ustanove od kojih se traže obavještenja, izvještaji ili mišljenja dužni su, shodno odredbi čl. 85. navedenog zakona, postupati najhitnije kako bi se postupak što prije završio. Inače, nadležnost¹⁰ sudova za suđenje maloljetniku i mlađem punoljetnom licu prestaje sa navršenom 23. godinom života obinom da se odredbe ovog zakona primjenjuju u postupku prema licima koja su učinila krivično djelo kao maloljetnici, a u vrijeme pokretanja postupka, odnosno suđenja nisu navršila 23 godine života, kao i odredbe Zakona o krivičnom postupku ako nisu u suprotnosti s odredbama ovog zakona.¹¹

Uzimajući u obzir da maloljetničko pravosuđe označava pravosudni sistem uspostavljen za djecu za koju postoje osnovi sumnje da su učinila neko krivično djelo i koji na opći način definiše zaštitu i promovise prava djeteta na pravedan tretman, to je u Osnovnom sudu Brčko Distrikta BiH, shodno odredbi čl. 16 navedenog zakona, formirano odjeljenje za maloljetnike, koje se sastoji od jednog ili više sudija i stručnih savjetnika¹², kao i vijeće

---

nja krivičnog djela navršilo 18, a nije navršilo 21 godinu života.

¹⁰ Čl. 15 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da je za sva krivična djela učinjena od strane maloljetnika stvarno nadležan da odlučuje Osnovni sud Brčko Distrikta BiH, sud drugog stepena o žalbama protiv odluke istog, dok treće stepeno vijeće Apelacionog suda Brčko Distrikta BiH od tri sudije sudi po žalbi protiv odluke drugostepenog suda, dok čl. 86 ovog zakona propisuje da je za postupak prema maloljetniku, po pravilu, mjesno nadležan sud njegovog prebivališta, a ako maloljetnik nema prebivališta ili ono nije poznato, sud boravišta maloljetnika.

¹¹ Čl. 72 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje zabranu primjene odredaba čl. 76 i 81 st. 3, 82, 94, 111 i 112 ovog zakona u postupku prema učiniocu koji je u vrijeme pokretanja postupka, odnosno suđenja napunio 21 godinu života.

¹² U čl. 12 st. 1 tač. h) Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH dato je značenje izraza „stručni savjetnici“ suda i tužilaštva, a oni su socijalni pedagozi – defektolozi, socijalni radnici, specijalni pedagozi – defektolozi i psiholozi koji imaju aktivnu ulogu u predmetima maloljetničkog prestupništva, koji daju stručno mišljenje, prikupljaju potrebne podatke, vode evidenciju i obavljaju i druge poslove po nalogu tužioca ili sudije.

za maloljetnike sastavljeno od tri sudije, koji moraju imati izraženu sklonost za vaspitanje, potrebe i interese mladih i posebna znanja.¹³ U pogledu sastava suda, u prvom stepenu za krivična djela učinjena u vrijeme maloljetstva, bez obzira na propisanu kaznu, sudi sudija kao pojedinac, u drugom stepenu, vijeće za maloljetnike Apelacionog suda odlučuje u sastavu od tri sudije, koje nisu istog spola i imaju posebna znanja iz oblasti prava djeteta i prestupništva mladih, koji svoje odluke donosi izvan sjednice ili glavnog pretresa kada je to određeno ovim zakonom ili propisano odredbama Zakona o krivičnom postupku.

Maloljetniku pripadaju minimalna prava koja se poštuju u svim fazama krivičnog postupka i ona se, shodno odredbi čl. 5 ovog zakona, odnose na pravo maloljetnika da mu se jasno kaže zbog čega se optužuje, da se smatra nevinim dok se ne dokaže suprotno, da se brani šutnjom, da mu se priznanje ne iznuđuje silom, pravo na pravnu pomoć advokata, pravo na prisustvo roditelja ili staraoca, pravo na provođenje postupka „bez odlaganja“, pravo da unakrsno ispituje svjedoke suprotne stranke i pozove i sasluša vlastite svjedoke pod jednakim uslovima, te pravo na djelotvoran pravni lijek. Ukoliko maloljetnik ne poznaje jezik i pismo na kojem se vodi krivični postupak, sud mu određuje tumača.¹⁴ Pravo na privatnost maloljetnog učinioca krivičnog djela poštuje se, shodno odredbi čl. 7 ovog zakona, u svim fazama postupka, tako da se u medijima neće objaviti ime i drugi podaci koji otkrivaju identitet maloljetnika. Nadalje, zakonskim odredbama predviđene su opće odredbe, koje se primjenjuju prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela, kao što je neodgovornost maloljetnika kada ovlašteno službeno lice utvrdi da lice za koje postoje osnovi sumnje da je učinilo krivično djelo nije navršilo 14 godina u kojem slučaju ga neće ispitati nego o tome odmah obavijestiti tužioca i organ starateljstva.¹⁵ Kada tužilac utvrdi da lice za koje se osnovano sumnja da je učinilo krivično djelo nije navršilo 14 godina, donosi naredbu o nepokretanju krivičnog postupka, a podatke o djelu i učiniocu dostavlja organu starateljstva radi preduzimanja mjera zaštite u okviru njegove nadležnosti, kako uostalom postupka i sud kada u toku postupka utvrdi da maloljetnik u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije navršio 14 godina života, s tom razlikom da se krivični postupak obustavlja i rješenje dostavlja organu starateljstva radi preduzimanja mjera zaštite u okviru njegove nadležnosti.¹⁶ Međutim, i dalje je u primjeni odredba čl. 247 Zakona o krivičnom postupku o nemogućnosti suđenja optuženom u odsustvu, koja se odnosi i na maloljetnike. Obavezna odbrana propisuje da maloljetnik mora imati branioca prilikom prvog ispitivanja od strane tužioca ili ovlaštenog službenog lica, kao i tokom cijelog postupka, a koji mora imati

¹³ Čl. 19 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se u Tužilaštvu formira odjeljenje, koje se sastoji od jednog ili više tužilaca i jednog ili više stručnih savjetnika, odnosno u Policiji Brčko Distrikta BiH, koje se sastoji od jednog ili više policijskih službenika i jednog ili više stručnih savjetnika.

¹⁴ Čl. 6 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da razumljivost jezika podrazumijeva i upotrebu terminologije prilagođene uzrastu i stepenu razvijenosti djeteta.

¹⁵ Čl. 73 st. 1 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje: ovlašteno službeno lice ispituje dijete i tužiocu podnosi službeni izvještaj samo u slučaju kada se radi o krivičnom djelu koje je imalo za posljedicu teško narušavanje tjelesnog integriteta drugog lica ili je učinjena znatna materijalna šteta.

¹⁶ Čl. 73 st. 4 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se o postupanju oba navedena organa obavještava podnosilac prijave i oštećeni, uz pravnu pouku da svoj imovinskopravni zahtjev mogu ostvariti u parničnom postupku.

posebna znanja.¹⁷ Pozivanje maloljetnika se vrši preko roditelja odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe hitnog postupanja ili drugih okolnosti, i tada sudija na prijedlog tužioca u interesu maloljetnika imenuje posebnog staraoa do okončanja postupka, kojeg imenuje organ starateljstva.¹⁸ Iako je javnost uvijek isključena kada se sudi maloljetniku, sudija može dopustiti da glavnom pretresu budu prisutna lica koja se bave zaštitom i vaspitanjem maloljetnika ili suzbijanjem prestupništva mladih, kao i naučni radnici.¹⁹ Zabrana objavljivanja toka postupka odnosi se, shodno odredbi čl. 84 ovog zakona, na tok krivičnog postupka prema maloljetniku, te odluke donesene u tom postupku, kao i na video i audio snimanje toka postupka ako se ono vrši u svrhu objavljivanja.²⁰

Sudovi²¹ i tužilaštva²², u pravilu, imaju stručne savjetnike, koji prikupljaju podatke u saradnji sa nadležnim organom starateljstva dok po potrebi mogu obavještenja, shodno odredbi čl. 21 ovog zakona, prikupljati direktno od roditelja, odnosno staraoa ili usvojioca maloljetnika, ustanova, drugih lica, a kada je neophodno i od maloljetnika. Tužilac u

¹⁷ Čl. 77 st. 3 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da ako maloljetnik, njegov zakonski zastupnik ili srodnici maloljetnika ne uzmu branioca, o tome se obavještava sudija, koji na prijedlog tužioca ili ovlaštenog službenog lica postavlja branioca po službenoj dužnosti.

¹⁸ Čl. 82 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se dostavljanje odluka i drugih pismena maloljetniku vrši, shodno odredbama Zakona o krivičnom postupku, i roditeljima, odnosno staroacu maloljetnika, s tim da se maloljetniku pismena ne dostavljaju isticanjem na oglasnoj tabli suda, a ne primjenjuje se ni odredba Zakona o krivičnom postupku o usmenom saopćavanju odluke.

¹⁹ Čl. 111 st. 3 i 4 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da u toku glavnog pretresa sudija može narediti da se, osim tužioca, branioca i predstavnika organa starateljstva, sa zasjedanja udalje sva ili pojedina lica, dok za vrijeme izvođenja pojedinih dokaza ili govora stranaka, sudija može narediti da se maloljetnik udalji iz zasjedanja, i to zbog mogućeg štetnog uticaja na njegovo vaspitanje, a ako je to važno za odbranu maloljetnika, branilac ga obavještava o sadržaju i toku postupka za vrijeme njegove odsutnosti.

²⁰ Čl. 84 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se pravosnažna odluka može objaviti, ali bez navođenja imena maloljetnika i drugih podataka iz kojih bi se mogao utvrditi njegov identitet.

²¹ Čl. 21 st. 3 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da stručni savjetnik suda može u toku postupka prikupljati podatke potrebne za donošenje odluke o primjeni vaspitnih preporuka; prikupljati podatke koji se odnose na primjenu vaspitnih preporuka; davati mišljenje o potrebi smještaja maloljetnika u prihvatilište i preduzimanja drugih mjera za obezbjeđenje prisustva maloljetnika tokom postupka; obilaziti pritvorene maloljetnike i sudiji podnositi izvještaje i, ako je potrebno, predložiti preduzimanje potrebnih mjera; prisustvovati sjednici ili glavnom pretresu i davati stručno mišljenje o potrebi preduzimanja određenih mjera prema djeci koja su žrtve ili svjedoci učinjenog krivičnog djela; voditi evidencije i prikupljati statističke i druge podatke po nalogu i zahtjevu sudije i davati mišljenje o drugim pitanjima kada postoji saglasnost stranaka i branioca ili sud ocijeni da je to neophodno.

²² Čl. 21 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da stručni savjetnik tužilaštva može u toku pripremnog postupka prikupljati podatke koji se tiču ličnosti maloljetnika; prikupljati podatke i davati mišljenje tužiocu za donošenje odluke o cjelishodnosti pokretanja postupka; prikupljati podatke koji se odnose na primjenu vaspitnih preporuka; davati mišljenje o potrebi preduzimanja mjera smještaja maloljetnika u prihvatilište i preduzimanja drugih mjera za obezbjeđenje prisustva maloljetnika tokom postupka; obilaziti pritvorene maloljetnike i tužiocu podnositi izvještaje i, ako je potrebno, predlagati preduzimanje potrebnih mjera; davati mišljenje o opravdanosti primjene konkretnih vaspitnih preporuka, vaspitnih mjera i mjera bezbjednosti i njihovoj zamjeni drugim mjerama ili obustavi postupka; voditi evidencije i prikupljati statističke i druge podatke i mišljenja po nalogu i zahtjevu tužioca.

toku pripremnog postupka i sud tokom postupka mogu odlučiti da stručni savjetnik prisustvuje radnjama koje se preduzimaju u prisutnosti maloljetnog učinioa krivičnog djela, a naročito tokom njegovog ispitivanja. Sud određuje prisustvo stručnog savjetnika kada se u krivičnim postupcima vrši ispitivanje djece i maloljetnika na čiju štetu je učinjeno krivično djelo ili su bili svjedoci učinjenog djela.²³ Ovdje je bitno istaći odredbe čl. 187 i 188 ovog zakona, prema kojima je zabranjeno suočavanje djeteta ili maloljetnika sa osumnjičenim odnosno optuženim ako se ono saslušava kao svjedok, a ozbiljno je fizički ili psihički traumatizovano okolnostima pod kojima je izvršeno krivično djelo ili pati od ozbiljnih psihičkih poremećaja koji ga čine posebno osjetljivim, kao i prepoznavanje osumnjičenog odnosno optuženog od strane maloljetnika oštećenog krivičnim djelom, ili koji je očevidac učinjenog krivičnog djela. Tužilaštva i sudovi izvještavaju organ starateljstva i onda, kada u krivičnom postupku utvrđene činjenice i okolnosti upućuju na potrebu preduzimanja mjera radi zaštite prava i dobrobiti maloljetnika. Pored ovlaštenja koja su izričito predviđena odredbama ovog zakona, u postupku prema maloljetnicima, organ starateljstva ima pravo, shodno odredbi čl. 81 ovog zakona, da se upozna s tokom postupka, da u toku postupka stavlja prijedloge i da ukazuje na činjenice i dokaze koji su od važnosti za donošenje pravilne odluke.

Tužilac, također, obavještava nadležni organ starateljstva o svakom pokretanju postupka prema maloljetniku. Međutim, prije pokretanja pripremnog postupka za djelo koje se stavlja maloljetniku na teret, tužilac je dužan, shodno odredbi čl. 87 ovog zakona, od nadležnog organa starateljstva pribaviti podatke, koji se tiču uzrasta, zrelosti i drugih osobina ličnosti maloljetnika, o sredini i prilikama u kojima on živi, kako bi mogao odlučiti da li će u konkretnom slučaju postupati primjenom načela oportuniteta²⁴, postupak obustaviti ili pristupiti postupku primjene vaspitne preporuke²⁵ ili će donijeti naredbu za pokretanje pripremnog postupka. S tim u vezi, tužilac traži mišljenje organa starateljstva o cjelishodnosti pokretanja postupka prema maloljetniku. Tužilac može primijeniti načelo oportuniteta i u slučaju krivičnog djela s propisanom kaznom zatvora preko tri godine ako je takvo postupanje u skladu sa principom srazmjernosti, koji potencirajući dobrobit ma-

²³ Čl. 184 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje u kojim se krivičnim djelima kao oštećeni u krivičnom postupku može pojaviti dijete ili maloljetno lice: ubistvo, teško ubistvo, ubistvo djeteta pri porođaju, navođenje na samoubistvo i pomaganje u samoubistvu, teška tjelesna povreda, otmica, protivpravno lišenje slobode, zlostavljanje, silovanje, obljava nad nemoćnim licem, spolno nasilje nad djetetom, obljava zloupotrebom položaja, zadovoljavanje spolnih strasti pred drugim, trgovina ljudima radi vršenja prostitucije, iskorištavanje djece ili maloljetnih lica za pornografiju, proizvodnja i prikazivanje dječije pornografije, rodoskrvnenje, vanbračna zajednica sa maloljetnim licem, oduzimanje maloljetnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica, nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici, kršenje porodičnih obaveza, izbjegavanje davanja izdržavanja, omogućavanje uživanja opojnih droga, razbojništvo i razbojnička krađa.

²⁴ Čl. 89 st. 1 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da za krivična djela s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine, tužilac može odlučiti da ne pokrene krivični postupak iako postoje dokazi da je maloljetnik učinio krivično djelo, ako smatra da ne bi bilo cjelishodno da se vodi postupak prema maloljetniku, s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život maloljetnika i njegova lična svojstva

²⁵ Naime, čl. 25 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisana je svrha vaspitnih preporuka, koja se sastoji u tome da se prema maloljetniku ne pokreće krivični postupak i da se primjenom vaspitnih preporuka utiče na pravilan razvoj maloljetnika i jačanje njegove lične odgovornosti kako ubuduće ne bi činio krivična djela.

loljetnika u sukobu sa zakonom, shodno odredbi čl. 9 ovog zakona, propisuje mogućnost izbora i primjene zakonom predviđene sankcije²⁶ i mjera koje su prilagođene ličnim svojstvima, sredini i prilikama u kojima maloljetnik živi i u srazmjeri s okolnostima i težinom učinjenog krivičnog djela uz uvažavanje prava lica oštećenog krivičnim djelom.²⁷ Obzirom da pripremni postupak obuhvata aktivnosti preduzete od strane tužioca ili ovlaštenog službenog lica u skladu sa ovim zakonom, uključujući prikupljanje i čuvanje izjava i dokaza, to postoji obaveza preusmjeravanja od redovnog postupka kako za tužioca za maloljetnike tako i sudiju za maloljetnike da, u skladu sa principima i pravilima propisanim zakonom i podzakonskim aktima, ne pribjegavaju vođenju formalnog krivičnog postupka, nego da slučaj maloljetnog učinioca krivičnog djela riješe primjenom vapičnih preporuka.²⁸ Tužilac donosi naredbu kojom se, shodno odredbi čl. 90 st. 3 ovog zakona, izriče vaspitna preporuka kada maloljetnik pristane da ispuni svoju obavezu²⁹ preuzetu vaspitnom preporukom, s tim da se prilikom razmatranja mogućnosti primjene vaspitne preporuke³⁰, priznanje maloljetnika da je učinio krivično djelo ne može koristiti protiv njega u bilo kojem drugom naknadnom postupku.³¹ Kada je izvršenje kazne ili vaspitne mjere u toku, tužilac može odlučiti da ne zahtijeva pokretanje krivičnog postupka za drugo krivično djelo maloljetnika, ako s obzirom na težinu tog krivičnog djela, kao i na kaznu, odnosno vaspitnu mjeru koja se izvršava, ne bi imalo svrhe vođenje postupka i izricanje krivične sankcije za to djelo.

Mjere upozorenja i usmjeravanja, kao što su posebne obaveze³² i upućivanje u vaspit-

²⁶ Čl. 30 st. 1 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se prema mlađem maloljetniku mogu izreći samo vaspitne mjere, dok se prema starijem maloljetniku osim vaspitnih mjera izuzetno može izreći i kazna maloljetničkog zatvora dok se mjere bezbjednosti izriču pod uslovima iz čl. 61 i 62 ovog zakona.

²⁷ Čl. 89 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje: ako je za donošenje odluke da tužioc ne pokrene postupak potrebno da se ispituju lična svojstva maloljetnika, sud može na obrazložen prijedlog tužioca uputiti maloljetnika u prihvatilište za djecu i omladinu ili vaspitnu ustanovu, ali najduže do 30 dana.

²⁸ Čl. 24 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se vaspitne preporuke mogu primjeniti uz uslov da maloljetnik prizna krivično djelo, da je priznanje dato slobodno i dobrovoljno, da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo, da maloljetnik u pisanoj formi izražava spremnost za pomirenje sa oštećenim, da maloljetnik u pisanoj formi da pristanak za primjenu vaspitne preporuke, a mlađi maloljetnik i uz pristanak roditelja ili staroca i da u pisanoj formi pristanak da i oštećeni u slučaju kada se to po zakonu zahtijeva.

²⁹ Čl. 26 st. 1 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje vrste vaspitnih preporuka: lično izvinjenje oštećenom, naknada štete oštećenom, redovno pohađanje škole ili redovno odlaganje na posao, uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja, liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi (bolničko ili ambulatno) i uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman vaspitnih obrazovnih, psiholoških i drugih savjetovašta.

³⁰ Čl. 27 st. 1 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da prilikom izbora vaspitnih mjera tužilac ili sudija uzimaju u obzir mišljenje i sveukupne interese maloljetnika, kao i interese oštećenog, vodeći računa da se primjenom vaspitnih preporuka ne ometa redovno školovanje.

³¹ Čl. 90 st. 4 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje: ako su ispunjeni uslovi za primjenu vaspitne preporuke i nakon što uz saradnju i nadzor organa starateljstva maloljetnik ispuni obavezu preuzetu vaspitnom preporukom, tužilac donosi naredbu o nepokretanju pripremnog postupka prema maloljetniku i o tome po potrebi obavještava oštećenog i upućuje ga da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parničnom postupku i obavještava podnosioca prijave.

³² Čl. 35 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta

ni centar³³ se izriču kada je to potrebno i dovoljno da se takvim mjerama utiče na ličnost i ponašanje maloljetnika. Osim sudskog ukora koji se, shodno odredbi čl. 34 ovog zakona, izriče ako se iz odnosa maloljetnika prema učinjenom krivičnom djelu i njegove spremnosti da ubuduće ne čini krivična djela može zaključiti da će se prekorom postići svrha vaspitnih mjera, prema maloljetnom učniocu krivičnog djela može se izreći i policijsko upozorenje³⁴ od strane ovlaštene službene osobe sa posebnim znanjima, a uz odobrenje tužioca, za krivična djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine, ako su ispunjeni uslovi iz čl. 88 ovog zakona i ako je to srazmjerno okolnostima i težini učinjenog krivičnog djela.³⁵ Policijski organi shodno čl. 23 ovog zakona vode evidenciju o izrečenim mjerama upozorenja koja nema karakter krivične evidencije o osuđivanosti maloljetnika i ne može se upotrijebiti na bilo koji način koji bi štetio maloljetniku. Mjere pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojioca ili staraoca³⁶, u drugoj porodici³⁷ i nadležnog organa socijalnog staranja³⁸ se izriču kada za vaspitanje i razvoj maloljetnika

---

BiH propisuje da sud može maloljetniku izreći obavezu redovnog pohađanja škole, da ne izostaje s posla, da se osposobljava za zanimanje koje odgovara njegovim sposobnostima i sklonostima, da se uključi u rad humanitarnih organizacija ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja, da se uzdrži od posjećivanja određenih lokala, odnosno priredbi i kloni društva i određenih lica koja na njega mogu štetno uticati, da se maloljetnik uz saglasnost zakonskog zastupnika podvrgne stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih vrsta zavisnosti, da se uključi u određene sportske i rekreativne aktivnosti i da bez posebne saglasnosti suda ne može napustiti mjesto prebivališta ili boravišta, ali s najdužim trajanjem od jedne godine, s mogućnošću naknadne izmjene ili obustave izvršenja obaveze.

³³ Čl. 36 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da sud može maloljetnika uputiti u vaspitni centar na određeni broj časova tokom dana u trajanju od najmanje 14 dana, a najduže 30 dana i na naprekidan boravak u trajanju od najmanje 15 dana, ali ne duže od tri mjeseca uz koju može izreći i neku od mjera pojačanog nadzora.

³⁴ Čl. 22 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se policijsko upozorenje može izreći pod uslovima da maloljetnik priznaje krivično djelo, da je priznanje dato slobodno i dobrovoljno, da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo i da prema maloljetniku nije ranije izricano policijsko upozorenje, primjenjena vaspitna preporuka ili izricana krivična sankcija.

³⁵ Odredba ovog člana odnosi se na to da nakon što ovlašteno službeno lice u roku od 24 sata ispita maloljetnika i prikupi dokaze, uz službeni izvještaj može tužiocu dostaviti i obrazložen prijedlog da se maloljetnik za konkretni slučaj samo upozori. Ako tužilac nakon razmatranja prijedloga utvrdi da postoje dokazi da je maloljetnik učinio krivično djelo i da, s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život maloljetnika i njegova lična svojstva, pokretanje krivičnog postupka ne bi bilo cjelishodno, tužilac može dati odobrenje i predmet dostaviti ovlaštenom službenom licu da maloljetniku izrekne policijsko upozorenje. Ako tužilac ne odobri izricanje policijskog upozorenja, o tome obavještava ovlašteno službeno lice i prije pokretanja pripremnog postupka razmatra mogućnosti i opravdanost izricanja vaspitne preporuke iz čl. 90 ovog zakona ili donosi naredbu za pokretanje pripremnog postupka u skladu sa čl. 91 st. 1 ovog zakona.

³⁶ Čl. 37 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da sud ovu mjeru može maloljetniku izreći ako su roditelji, usvojlac ili staralac propustili da vrše brigu i nadzor nad maloljetnikom, a u mogućnosti su da ovakvu brigu i nadzor vrše. Ova mjera može trajati najmanje šest mjeseci, a najviše dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njenom prestanku.

³⁷ Čl. 38 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da sud ovu mjeru može maloljetniku izreći ako roditelj, usvojlac ili staralac maloljetnika nisu u mogućnosti da sad njim vrše nadzor ili ako se od njih opravdano ne može očekivati da takav nadzor vrše, maloljetnik će se smjestiti u drugu porodicu koja je voljna da ga primi i koja ima mogućnost da nad njim vrši pojačani nadzor najmanje šest mjeseci, a najduže dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njenom prestanku.

³⁸ Čl. 39 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da sud ovu mjeru može maloljetniku izreći ako roditelji, usvojlac, odnosno staralac maloljetnika nisu u mogućnosti vršiti pojačani nadzor, a ne postoje uslovi za izricanje vaspitne mjere pojačanog nadzora

treba preduzeti trajnije mjere vaspitanja i prevaspitanja, uz odgovarajući stručni nadzor i pomoć, a nije potrebno potpuno odvajanje maloljetnika iz dotadašnje porodice. Najzad, zavodske mjere, kao što su upućivanje u vaspitnu ustanovu³⁹, vaspitno-popravni dom⁴⁰ i u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje⁴¹ se izriču maloljetniku prema kome treba preduzeti trajnije i intenzivnije mjere vaspitanja ili liječenja, uz njegovo potpuno odvajanje iz dotadašnje sredine, te se stoga primjenjuju kao posljednje sredstvo i smiju trajati u granicama određenim ovim zakonom samo koliko je potrebno da bi se ostvarila svrha vaspitnih mjera. Evidenciju o izrečenim vaspitnim mjerama, shodno odredbi čl. 49 ovog zakona, vode nadležni organi starateljstva na osnovu propisa koje donosi odjeljenje Vlade Brčko Distrikta BiH nadležno za poslove socijalne zaštite iz koje se podaci brišu nakon proteka roka od tri godine od dana kad je prestalo izvršenje vaspitne mjere, a u svakom slučaju kada evidentirano lice napuni 23 godine života.

Postupak prema maloljetnicima sastoji se iz dvije faze i to: pripremnog postupka kojeg vodi sudija za maloljetnike Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH i postupka pred Vijećem za maloljetnike Apelacionog suda Brčko Distrikta BiH u sastavu od trojice sudija.⁴² Tužilac donosi naredbu za pokretanje pripremnog postupka ako postoje osnovi sumnje da je maloljetno lice učinilo krivično djelo, kad nađe da nema mogućnosti niti opravdanosti za primjenu vaspitnih preporuka, ili ako maloljetnik neopravdano odbije ili neuredno izvršava vaspitnu preporuku, o čemu obavještava organ starateljstva, a koji je dužan okončati u roku od 90 dana od dana donošenja naredbe.⁴³ Tužilac sam određuje način izvođenja pojedinih radnji držeći se odredaba Zakona o krivičnom postupku, i to u onoj mjeri koja obezbjeđuje prava maloljetnika na odbranu, prava oštećenog i prikupljanje dokaza potrebnih za odlučivanje. Radnjama u pripremnom postupku prisustvuje maloljetnik, osim ako

u drugoj porodici, maloljetnik se stavlja pod pojačani nadzor organa starateljstva najmanje šest mjeseci, a najviše dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njenom prestanku.

³⁹ Čl. 41 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuju da sud ovu mjeru može maloljetniku izreći kada je potrebno maloljetnika izdvojiti iz sredine u kojoj živi i obezbjeđiti mu pomoć i stalni nadzor stručnih vaspitača u ustanovi za vaspitanje maloljetnika u kojoj maloljetnik ostaje najmanje šest mjeseci, a najduže dvije godine, s tim da sud svakih šest mjeseci razmatra da li ima osnova za obustavu izvršenja mjere ili zamjenu nekom drugom vaspitnom mjerom prema čl. 45 st. 2 tač. b) ovog zakona.

⁴⁰ Čl. 42 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuju da sud ovu mjeru može maloljetniku izreći kada ga je neophodno izdvojiti iz dotadašnje sredine i ako je potrebno primijeniti pojačane mjere i stručne programe prevaspitanja. U vaspitno-popravnom domu maloljetnik ostaje najmanje šest mjeseci, a najduže četiri godine, s tim da sud svakih šest mjeseci razmatra da li postoje osnovi za obustavu izvršenja mjere ili zamjenu nekom drugom vaspitnom mjerom prema čl. 45 st. 2 tač. c) ovog zakona.

⁴¹ Čl. 44 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuju da sud ovu mjeru može maloljetniku ometenom u psihičkom ili fizičkom razvoju izreći umjesto vaspitne mjere upućivanja u vaspitnu ustanovu ili vaspitne mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom mjeru upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje u kojoj ostaje dok je to potrebno radi njegovog liječenja ili osposobljavanja, ali ne duže od tri godine, s tim da će sud svaka tri mjeseca ispitati da li postoje osnovi za obustavu izvršenja ove mjere ili njenu zamjenu drugom mjerom.

⁴² S tim da u fazi pripremnog postupka sudija za maloljetnike, shodno odredbi čl. 91 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH, ima ista ovlaštenja koja po Zakonu o krivičnom postupku pripadaju sudiji za prethodni postupak.

⁴³ Čl. 91 st. 3 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuju supsidijarnu primjenu odredaba čl. 224 (Obustava istrage) i čl. 225 (Okončanje istrage) Zakona o krivičnom postupku ako se pripremni postupak ne završi u ovom roku.

postoje razlozi iz čl. 111 st. 4 ovog zakona i branilac, te predstavnik organa starateljstva i roditelj, odnosno staralac maloljetnika, koji mogu stavljati prijedloge i upućivati pitanja licu koje se ispituje, odnosno saslušava. Ispitivanje maloljetnog lica, kada je to potrebno, obavlja se uz pomoć pedagoga ili drugog stručnog lica. Sudija može, shodno odredbi čl. 94 st. 1 ovog zakona, a na prijedlog tužioca odrediti da se maloljetnik u toku pripremnog postupka privremeno smjesti u prihvatilište ili sličnu ustanovu za prihvatanje maloljetnika ako je to potrebno radi izdvajanja maloljetnika iz sredine u kojoj je živio ili radi pružanja pomoći, zaštite ili smještaja maloljetnika, a posebno ako je to potrebno radi otklanjanja opasnosti od ponavljanja krivičnog djela.⁴⁴ Troškovi smještaja maloljetnika isplaćuju se iz budžetskih sredstava tužilaštva i čine sastavni dio troškova krivičnog postupka. Kada su ispunjeni uslovi iz čl. 132 st. 1 tač a), b) i c) Zakona o krivičnom postupku⁴⁵, sud može na prijedlog stranaka ili branioca ili po službenoj dužnosti prema maloljetniku umjesto određivanja i produženja pritvora odrediti mjere zabrane.⁴⁶ Nakon što ispita sve okolnosti koje se odnose na izvršenje krivičnog djela, zrelost i druge okolnosti koje se tiču ličnosti maloljetnika i prilika u kojima živi, tužilac je, shodno odredbi čl. 104 st. 1 ovog zakona, dužan u roku od osam dana po okončanju pripremnog postupka dostaviti sudiji obrazložen prijedlog za izricanje vaspitne mjere ili kazne.⁴⁷ U slučaju da tužilac nakon okončanja pripremnog postupka nađe da nema dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo donosi naredbu o obustavi pripremnog postupka.

Sudija može shodno odredbi čl. 105 ovog zakona izraziti svoje neslaganje sa prijedlogom tužioca za izricanje sankcije i zatražiti da vijeće iz čl. 17 st. 3 ovog zakona u roku od tri dana o tome donese odluku, ali tek po saslušanju tužioca, koje može odlučiti da se predmet vrati tužiocu radi postupanja u skladu s odredbama čl. 89 i 90 ovog zakona,

⁴⁴ Čl. 94 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se protiv rješenja o privremenom smještaju maloljetnika žalbu mogu uložiti u roku od 24 sata maloljetnik, roditelj, usvojlac, odnosno staralac i branilac. O žalbi odlučuje vijeće za maloljetnike istog suda u roku od 24 sata od sata prijema žalbe, s tim da žalba ne zadržava izvršenje.

⁴⁵ Odredba ovog člana propisuje razloge za određivanje pritvora licu za koje postoji osnovana sumnja da je učinilo krivično djelo: a) ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva, b) ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za krivični postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju da će ometati krivični postupak uticajem na svjedoke, saučesnike ili prikrivače, c) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti, a za ta krivična djela može se izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, a koji se ukida čim se osiguraju dokazi zbog kojih je pritvor određen.

⁴⁶ Čl. 95 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da sud prilikom određivanja mjera zabrane, primjenjuje odredbe čl. 126 (Zabrana napuštanja boravišta i zabrana putovanja), 126a (Ostale mjere zabrane: zabranu napuštanja boravišta i zabranu putovanja bez odobrenja, zabranu posjećivanja određenih mjesta ili područja, zabranu sastajanja s određenim licima, narediti da se povremeno javlja određenom državnom organu i narediti da se mlađoj punoljetnoj osobi privremeno oduzme putna isprava uz zabranu izdavanja novih isprava, kao i zabraniti korištenje lične karte za prelazak državne granice Bosne i Hercegovine), 126b (Izricanje mjera zabrane), 126c (Sadržaj mjere zabrane) i 126d (Ograničenja u pogledu sadržaja mjera zabrane) Zakona o krivičnom postupku.

⁴⁷ Čl. 104 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da prijedlog tužioca sadrži: ime i prezime maloljetnika, njegove godine života, opis i zakonski naziv krivičnog djela, dokaze iz kojih proizilazi da je maloljetnik učinio krivično djelo, obrazloženje koje treba da sadrži ocjenu stepena zrelosti maloljetnika, kao i razloge koji opravdavaju primjenu predložene vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, a ne primjenu vaspitne preporuke u skladu s čl. 90 st. 1, 4 i 5 ovog zakona.

ili odlučiti da sudija postupi u skladu s čl. 106 ovog zakona⁴⁸, a ako nisu ispunjeni uslovi primjene čl. 106 ovog zakona da postupi po prijedlogu tužioca za izricanje krivične sankcije. Sudija donosi rješenje kojim se izriče vaspitna preporuka kada maloljetnik pristane da ispuni svoju obavezu preuzetu vaspitnom preporukom. Dok traje primjena vaspitne preporuke organ starateljstva sudiji dostavlja izvještaj o njenoj primjeni. Ako su ispunjeni uslovi za izricanje vaspitne preporuke i nakon što uz saradnju i nadzor organa starateljstva maloljetnik ispuni obavezu preuzetu vaspitnom preporukom, sudija donosi rješenje o nepostupanju po prijedlogu tužioca za izricanje predložene krivične sankcije i o tome po potrebi obavještava oštećenog i upućuje ga da svoj imovinskopравни zahtjev može ostvariti u parničnom postupku, protiv kojeg žalba nije dopuštena. Ako se na osnovu izvještaja organa starateljstva utvrdi da maloljetnik bez opravdanog razloga odbija da ispuni obavezu preuzetu vaspitnom preporukom ili je neuredno izvršava, sudija postupa u skladu s čl. 108 ovog zakona, te saopštava maloljetniku vaspitnu mjeru ili kaznu koja mu je izrečena.⁴⁹ Za svako produženje roka iz čl. 108 st. 1 ovog zakona, sudija mora imati odobrenje predsjednika suda. Na sjednicu se poziva tužilac, maloljetnik, branilac, roditelji, usvojilac, odnosno staralac maloljetnika, a o sjednici se obavještava i može joj prisustvovati predstavnik organa starateljstva, iako nedolazak roditelja, odnosno staraoca ili usvojioca maloljetnika i predstavnika organa starateljstva, ne sprečava sud da održi sjednicu.⁵⁰ Na sjednici tužilac čita prijedlog i ukratko izlaže dokaze koji se odnose na krivično djelo i podatke o ličnosti maloljetnika do kojih je došao tokom pripremnog postupka, kao i razloge koji opravdavaju stavljanje prijedloga za izricanje krivične sankcije. Kada izlaže podatke koji se tiču ličnosti maloljetnika, tužilac postupa obazrivo, kako iznošenje ovih podataka ne bi štetilo daljem razvoju maloljetnika.

Na sjednici maloljetnik i njegov branilac izlažu odgovor na prijedlog tužioca, a ako sjednici prisustvuju roditelj, odnosno staralac ili usvojilac maloljetnika i predstavnik organa starateljstva, oni mogu davati pojašnjenja i stavljati prijedloge. Kada roditelj, odnosno staralac ili usvojilac nije u mogućnosti da prisustvuje glavnom pretresu ili nije sposoban ili je nepoznat, sudija može, ako nađe da je to u najboljem interesu maloljetnika, postaviti posebnog staraoca. Nedolazak roditelja maloljetnika, usvojioca, odnosno staraoca ili posebnog staraoca maloljetnika ne predstavlja smetnju za održavanje glavnog pretresa.⁵¹

⁴⁸ Odredba ovog člana propisuje: prije donošenja odluke o prijedlogu tužioca za izricanje vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora za krivična djela iz čl. 89 st. 1 ovog zakona ili nakon što je vijeće donijelo odluku u skladu s čl. 105 st. 2 ovog zakona, sudija je dužan razmotriti mogućnost i opravdanost primjene vaspitne preporuke. O takvom načinu rješavanja konkretnog slučaja, prirodi, sadržaju, trajanju, posljedicama primjene vaspitne preporuke, kao i posljedicama odbijanja saradnje, izvršenja i ispunjenja vaspitne preporuke, sudija obavještava maloljetnika i roditelje odnosno staraoca ili usvojioca.

⁴⁹ Čl. 108 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da nakon što primi prijedlog tužioca za izricanje vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, odnosno nakon što vijeće odbije prethodne prigovore ili odluči u skladu s čl. 105 st. 2 ovog zakona, sudija je dužan u roku od osam dana od dana prijema prijedloga, odnosno donošenja odluke vijeća kazakati sjednicu ili glavni pretres. Kazna maloljetničkog zatvora i završne mjere izriču se samo po održanom glavnom pretresu. Ostale vaspitne mjere mogu se izreći na sjednici.

⁵⁰ Čl. 109 st. 7 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da u ovoj fazi postupka važi shodna primjena odredaba Zakona o krivičnom postupku o izmjeni optužbe na glavnom pretresu, s tim što je sudija bez prijedloga tužioca ovlašten da odluku donese na osnovu prezentovanih dokaza i činjeničnog stanja koje je utvrđeno na sjednici.

⁵¹ Čl. 110 st. 4 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta

Osim maloljetnika, glavnom pretresu obavezno prisustvuju tužilac, branilac i predstavnik nadležnog organa starateljstva. Ako tužilac ili branilac neopravdano izostanu sa glavnog pretresa, sudija preduzima mjere u skladu sa općim odredbama Zakona o krivičnom postupku. O neopravdanom izostanku predstavnika organa starateljstva, obavještava se rukovodilac tog organa.⁵² Sudija rješenjem obustavlja postupak u slučajevima kada sud na osnovu čl. 283 tač. b), d) i e) Zakona o krivičnom postupku⁵³ donosi presudu kojom se optužba odbija ili kojom se po čl. 284 Zakona o krivičnom postupku optuženi oslobađa od optužbe⁵⁴, kao i kada nađe da nije cjelishodno izreći maloljetniku ni vaspitnu mjeru niti kaznu. Sudija donosi rješenje i kada izriče vaspitnu mjeru maloljetniku, u čijoj se izreci navodi se samo koja se mjera izriče, ali se maloljetnik ne oglašava krivim za krivično djelo koje mu se stavlja na teret, dok se u obrazloženju rješenja navodi opis djela i okolnosti koje opravdavaju primjenu izrečene vaspitne mjere. Kada se donosi rješenje o obustavi postupka u obrazloženju se navodi opis djela i okolnosti koje opravdavaju takvu odluku, pri čemu se ne izlažu razlozi koji bi mogli štetno uticati na vaspitanje maloljetnika. Presuda kojom se maloljetniku izriče kazna maloljetničkog zatvora donosi se u obliku koji propisuje Zakon o krivičnom postupku za presudu kojom se optuženi oglašava krivim.⁵⁵ Sudija je, shodno odredbi čl. 114 st. 3 dužan izraditi rješenje, odnosno presudu u pisanom obliku, i to u roku od osam dana od dana saopštavanja donesene odluke, a u posebno složenim slučajevima u roku od 15 dana.⁵⁶ Ako je prema maloljetniku izrečena vaspitna mjera ili

BiH propisuje da se u ovoj fazi postupka shodno se primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku o izmjeni optužbe na glavnom pretresu, s tim što je sudija bez prijedloga tužioca ovlašten da odluku donese na osnovu prezentovanih dokaza i činjeničnog stanja koje je utvrđeno na glavnom pretresu.

⁵² Čl. 110 st. 1 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje: kada se odlučuje na osnovu glavnog pretresa, shodno se primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku o rukovođenju glavnim pretresom, o odlaganju i prekidanju glavnog pretresa, o zapisniku i o toku glavnog pretresa, ali sudija može, uvijek po saslušanju stranaka, odstupiti od ovih pravila ako smatra da njihova primjena za konkretni slučaj ne bi bila cjelishodna.“

⁵³ Odredba ovog člana odnosi se na to da sud donosi presudu kojom se optužba odbija ako je tužilac od započinjanja pa do završetka glavnog pretresa odustao od optužnice, ako je optuženi za isto djelo već pravosnažno osuđen, oslobođen od optužbe ili je postupak protiv njega rješenjem pravosnažno obustavljen, a ne radi se o rješenju o obustavljanju postupka iz člana 326 ovog zakona (ponavljanje postupka završenog pravosnažnim rješenjem), te ako je optuženi aktom amnestije ili pomilovanja oslobođen od gonjenja ili se krivično gonjenje ne može preduzeti zbog zastarjelosti ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.

⁵⁴ Odredba ovog člana odnosi se na to da sud donosi presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe ako djelo za koje se optuženi optužuje po zakonu nije krivično djelo, ako postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost optuženog i ako nije dokazano da je optuženi učinio krivično djelo za koje se optužuje.

⁵⁵ Čl. 368 st. 4 Zakona o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se presuda kojom se maloljetniku izriče kazna maloljetničkog zatvora donosi u obliku iz čl. 285 ovog zakona (u presudi kojom se optuženi oglašava krivim, sud će izreći: a) za koje se krivično djelo optuženik oglašava krivim, uz navođenje činjenica i okolnosti koje čine obilježja krivičnog djela, kao i onih od kojih zavisi primjena određene odredbe krivičnog zakona, b) zakonski naziv krivičnog djela i koje su odredbe krivičnog zakona primijenjene, c) kakva se kazna izriče optuženom ili se po odredbama krivičnog zakona oslobađa od kazne, d) odluku o uslovnoj osudi, e) odluku o mjerama bezbjednosti, o oduzimanju imovinske koristi i odluku o vraćanju predmeta (čl. 74) ako predmeti do tada nisu vraćeni vlasniku, odnosno držaocu, f) odluku o uračunavanju pritvora ili već izdržane kazne, g) odluku o troškovima krivičnog postupka, o imovinskopravnom zahtjevu, kao i o tome da se pravosnažna presuda ima objaviti putem sredstava javnog informisanja).

⁵⁶ Čl. 114 st. 4 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da sudija obavještava predsjednika suda svakih 15 dana koji predmeti maloljetnika nisu okončani i o razlozima zbog kojih je po pojedinim predmetima postupak još u toku. Predsjednik suda, po potrebi, preduzima mjere da se postupak ubrza.

je postupak obustavljen, troškovi postupka padaju na teret budžetskih sredstava suda, a oštećeni se radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva upućuje na parnični postupak, ali ako je maloljetniku, shodno odredbi čl. 49 st. 1 i 2 Krivičnog zakona (Opća pravila za odmjerenje kazne), imajući posebno u vidu stepen zrelosti maloljetnika i vrijeme potrebno za njegovo vaspitanje i stručno osposobljavanje, izrekao kaznu maloljetničkog zatvora⁵⁷, sud može maloljetnika obavezati na plaćanje troškova krivičnog postupka i na ispunjenje imovinskopravnog zahtjeva.

Kazna maloljetničkog zatvora koja se izriče maloljetnom učiniocu krivičnog djela ne može biti duža od pet godina, a izriče se na pune godine ili na mjesece. Za krivično djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora ili za sticaj najmanje dva krivična djela za koja je propisana kazna zatvora teža od deset godina, maloljetnički zatvor može trajati do deset godina.⁵⁸ Lice osuđeno na kaznu maloljetničkog zatvora može biti uslovno pušteno ako je izdržalo najmanje trećinu izrečene kazne i ako se na osnovu postignutog uspjeha izvršenja može opravdano očekivati da će se na slobodi dobro ponašati i da neće vršiti krivična djela, ali ne prije nego što je provelo šest mjeseci u kazneno-popravnoj ustanovi.⁵⁹ Sud može izreći kaznu maloljetničkog zatvora i istovremeno odrediti da je neće izvršiti kada se opravdano može očekivati da se i prijetnjom naknadnog izricanja kazne može uticati na maloljetnika da ubuduće ne vrši krivična djela.⁶⁰ Ako maloljetnik kojem je odgođeno izricanje maloljetničkog zatvora iz čl. 54 ovog zakona bude osuđen ili bude izrečena vaspitna mjera zbog novog krivičnog djela učinjenog prije isteka vremena provjeravanja, sud izriče kaznu za ranije učinjeno djelo, ako bi to, s obzirom na novoizrečenu kaznu ili vaspitnu mjeru, bilo potrebno radi odvratanja maloljetnika od izvršenja krivičnih djela, postupajući u skladu sa čl. 52 ovog zakona. Kazna maloljetničkog zatvora neće se izvršiti kada od dana pravosnažnosti presuda kojom je izrečena kazna proteknu rokovi zastare propisani odredbom čl. 56 ovog zakona. Brisanje osude na kaznu maloljetničkog zatvora iz kaznene evidencije nastupa po proteku roka od jedne godine od dana izdržane, zastarjele ili oprostene kazne, ako za to vrijeme osuđeni maloljetnik na učini novo krivično djelo, poslije čega maloljetnici uživaju sva prava utvrđena ustavom, zakonom i drugim propisima, osim ako ta prava nisu ograničena izvršenjem mjera bezbjednosti iz čl. 61 tač. a) do d)

⁵⁷ Čl. 50 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se kazniti može samo krivično odgovoran stariji maloljetnik koji je učinio krivično djelo s propisanom kaznom zatvora težom od pet godina, a zbog teških posljedica djela i visokog stepena krivične odgovornosti ne bi bilo opravdano izreći vaspitnu mjeru.

⁵⁸ Čl. 51 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da sud pri odmjerenju kazne starijem maloljetniku za krivično djelo ne može izreći kaznu maloljetničkog zatvora u trajanju dužem od kazne zatvora propisane za to krivično djelo, a nije vezan za najmanju propisanu mjeru te kazne.

⁵⁹ Čl. 53 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da sud uz uslovni otpust može izreći neku od vaspitnih mjera pojačanog nadzora uz mogućnost primjene jedne ili više posebnih obaveza iz čl. 35 ovog zakona, dok se opozivanje uslovnog otpusta primjenjuje opće odredbe Krivičnog zakona.

⁶⁰ Čl. 54 st. 3 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da nakon što protekne najmanje jedna godina vremena provjeravanja, koje ne može biti kraće od jedne ni duže od tri godine, sud može, a nakon što pribavi izvještaj organa starateljstva, izreći konačni odustanak od izricanja kazne, ako nove činjenice potvrđuju uvjerenje da maloljetnik neće učiniti nova krivična djela.

ovog zakona.⁶¹ Odredba ovog člana odnosi se na vrste mjera bezbjednosti od kojih se jedna ili više mogu izreći prema maloljetniku i mlađem punoljetnom licu kojem je izrečena vaspitna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora: obavezno psihijatrijsko liječenje⁶², obavezno liječenje od zavisnosti⁶³, obavezno ambulatno liječenje na slobodi⁶⁴ i zabrana upravljanja motornim vozilom.⁶⁵

Protiv presude kojom je maloljetniku izrečena kazna maloljetničkog zatvora, protiv rješenja kojim je maloljetniku izrečena vaspitna mjera i protiv rješenja o obustavi postupka iz čl. 113 st. 2 ovog zakona, shodno odredbi čl. 116 ovog zakona, žalbu mogu podnijeti sva lica koja imaju pravo na žalbu protiv presude iz čl. 293 Zakona o krivičnom postupku, i to u roku od osam dana od dana prijema presude, odnosno rješenja.⁶⁶ Branilac, tužilac, braćni, odnosno vanbraćni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji, usvojilac, staralac, brat, sestra i hranilac mogu podnijeti žalbu u korist maloljetnika i bez njegove volje dok odustatu od žalbe mogu samo uz saglasnost maloljetnika. Žalba protiv rješenja kojim se izriče vaspitna mjera koja se izdržava u ustanovi ili presude kojom je izrečena kazna maloljetničkog zatvora zadržava izvršenje odluke ako sudija, uz saglasnost sa roditeljima maloljet-

⁶¹ Odredba člana ovog zakona ne odnosi se na izricanje mjere bezbjednosti oduzimanja predmeta obzirom da se ova mjera prema maloljetniku može izreći shodno odredbi čl. 78 Krivičnog zakona.

⁶² Čl. 63 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da kada su ispunjeni uslovi iz čl. 74 st. 1 Krivičnog zakona (mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja izriče se učiniocu krivičnog djela koji je krivično djelo učinio u stanju bitno smanjene ili smanjene uračunljivosti, ako postoji opasnost da bi uzroci takvog stanja mogli i ubuduće djelovati na učinioca da učini novo krivično djelo), maloljetniku se izriče ova mjera bezbjednosti koja traje dok ne prestanu razlozi zbog kojih je izrečena, ali najduže do isteka trajanja vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora ili dok traje odgođeno izvršenje ove kazne ili uslovni otpust iz zavoda ili ustanove, ali se ne može izreći uz vaspitnu mjeru sudskog ukora i posebnih obaveza.

⁶³ Čl. 64 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da kada su ispunjeni uslovi iz čl. 75 st. 1 Krivičnog zakona (mjera sigurnosti obaveznog liječenja od ovisnosti može se izreći učiniocu koji je krivično djelo učinio pod odlučujućim djelovanjem ovisnosti od alkohola ili opojnih droga, ako postoji opasnost da će zbog te ovisnosti i ubuduće činiti krivična djela), maloljetniku se izriče ova mjera bezbjednosti u skladu sa čl. 63 ovog zakona.

⁶⁴ Čl. 65 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se maloljetniku ova mjera bezbjednosti može izreći maloljetniku umjesto mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja i obaveznog liječenja od zavisnosti kada su ispunjeni uslovi za njihovo izricanje i kada se na osnovu nalaza i mišljenja vještaka utvrdi da za provođenje tih mjera nije potrebno zadržavanje i liječenje u zdravstvenoj ustanovi i da je dovoljno ambulatno liječenje na slobodi.

⁶⁵ Čl. 66 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se prema maloljetniku i mlađem punoljetnom licu može izreći ova mjera bezbjednosti u skladu sa čl. 77 st. 1, 2 i 3 Krivičnog zakona (mjera sigurnosti zabrane upravljanja motornim vozilom može se izreći učiniocu krivičnog djela protiv sigurnosti saobraćaja kad postoji opasnost da će upravljajući motornim vozilom ponovo učiniti takvo krivično djelo, koja se odnosi samo na određenu vrstu ili na sve vrste motornih vozila u trajanju koje ne može biti kraće od tri mjeseca ni duže od pet godina računajući od pravosnažnosti sudske odluke, s tim da se vrijeme izvršenja kazne zatvora ne uračunava u vrijeme trajanja ove mjere).

⁶⁶ Odredba ovog člana odnosi se na subjekte žalbe: stranke, branioca i oštećenog. U korist optuženog žalbu mogu podnijeti zakonski zastupnik, braćni, odnosno vanbraćni drug optuženog, roditelj ili dijete i usvojilac odnosno usvojenik. Rok za žalbu i u tom slučaju teče od dana kad je optuženom ili njegovom raniocu dostavljen prepis presude. Tužilac može da podnese žalbu kako na štetu tako i u korist optuženog. Oštećeni može da pobija presudu samo zbog odluke suda o troškovima krivičnog postupka i odluke o imovinskopravnom zahtjevu. Žalbu može da podnese i lice čiji je predmet oduzet ili od kojega je oduzeta imovinska korist pribavljena krivičnim djelom. Branilac i lica iz stava 2 ovog člana mogu da podnesu žalbu i bez naročito ovlaštenja optuženog, ali ne i protiv njegove volje - osim ako je optuženom izrečena kazna dugotrajnog zatvora.

nika i po saslušanju maloljetnika, ne odluči drugačije. Vijeće drugostepenog suda može, shodno odredbi čl. 117 st. 1 ovog zakona, preinačiti prvostepenu odluku izricanjem teže sankcije prema maloljetniku samo ako je to predloženo u žalbi tužioca, protiv čije odluke je dozvoljena žalba⁶⁷ o kojoj odlučuje treće stepeno vijeće Apelacionog suda, pred kojim se ne može održati pretres.⁶⁸ Inače, u toku izvršavanja krivičnih sankcija prema maloljetniku treba, shodno odredbi čl. 126 ovog zakona, individualno postupati na način koji odgovara njegovom uzrastu, stepenu zrelosti i drugim svojstvima ličnosti, uz poštovanje dostojanstva maloljetnika, podsticanje njegovog cjelovitog razvoja i učešća u sopstvenoj resocijalizaciji⁶⁹, pridržavajući se savremenih pedagoških, psiholoških i penoloških znanja i iskustava. Maloljetniku se omogućavaju uslovi za sticanje osnovnog i srednjeg stručnog obrazovanja i radnog osposobljavanja, kao i slobodno kreativno izražavanje i izražavanje vjerskih osjećaja i vršenje vjerskih obreda. Također, shodno odredbi čl. 154 ovog zakona, zabranjene su disciplinske mjere koje uključuju uskraćivanje rada, smanjenje hrane, ograničenje komunikacije maloljetnika sa članovima porodice, zatvaranje u mračne prostorije i samice, kolektivno kažnjavanje maloljetnika, kao i druge disciplinske mjere koje degradiraju i ugrožavaju fizičko ili mentalno zdravlje maloljetnika. Nadležni organ starateljstva dužan je, shodno odredbi čl. 180 ovog zakona, da tokom trajanja zavodske mjere i kazne maloljetničkog zatvora održava stalnu vezu sa maloljetnikom, njegovom porodicom i ustanovom u koju je maloljetnik smješten, kako bi se maloljetnik i njegova porodica što bolje pripremili za vraćanje maloljetnika u raniju socijalnu sredinu i njegovo uključivanje u daljnji društveni život.⁷⁰

⁶⁷ Čl. 118 st. 1 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da je protiv odluke drugostepenog suda dozvoljena žalba u sljedećim slučajevima: a) ako je vijeće za maloljetnike drugostepenog suda preinačilo prvostepenu odluku kojom je prema maloljetniku obustavljen postupak ili izrečena vaspitna mjera iz člana 32 stava 1 tački a) i b) ovog zakona i nakon održanog pretresa izreklo kaznu maloljetničkog zatvora ili zavodsku vaspitnu mjeru iz člana 32 stava 1 tačke c) ovog zakona i b) ako je vijeće za maloljetnike drugostepenog suda na sjednici povodom žalbe izreklo kaznu maloljetničkog zatvora u dužem trajanju ili zavodsku mjeru težu od one koja je izrečena prvostepenom odlukom.

⁶⁸ Čl. 119 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da se odredbe Zakona o krivičnom postupku o ponavljanju krivičnog postupka završenog pravosnažnom presudom shodno primjenjuju i na ponavljanje postupka završenog presudom kojom je prema maloljetniku izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili doneseno rješenje o primjeni vaspitne mjere odnosno o obustavi postupka.

⁶⁹ U čl. 12 st. 1 tač. š) Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH dato je značenje izraza „resocijalizacija“, koji označava proces koji podrazumijeva preduzimanje sistematske, planske i organizovane aktivnosti društva sa ciljem osposobljavanja maloljetnika da ubuduće poštuje društvene norme i pravila kako više ne bi dolazio u sukob sa zakonom i kako bi postao koristan član društvene zajednice.

⁷⁰ Čl. 182 st. 2 Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH propisuje da nakon izvršenja krivične sankcije nadležni organ starateljstva u kontaktu i saradnji sa nadležnim ministarstvima i drugim vladinim i nevladinim organizacijama, institucijama, preduzećima i pojedincima maloljetniku pruža pomoć oko iznalaženja smještaja i sredine u kojoj će živjeti, dovršetka započetog obrazovanja i stručnog osposobljavanja, liječenja radi zaštite njegovog fizičkog i duševnog zdravlja, pri pronalaženju zaposlenja, obezbjeđenju ishrane, odjeće i finansijskih sredstava za druge nužne potrebe radi omogućavanja njegovog ponovnog integrisanja u društvenu zajednicu.

ZAKLJUČAK

Posljednjih godina zabilježen je rast broja podnesenih izvještaja o izvršenom krivičnom djelu protiv maloljetnih učinilaca krivičnih djela u čijoj su strukturi najzastupljenije krađe, teške krađe i razbojništva. Prevencija maloljetničke delinkvencije trebala bi biti jedan od prioriteta svih aktera uključenih u proces maloljetničkog pravosuđa. Obilježavanje maloljetnih prestupnika kao „kriminalaca“ vodi ka njihovom isključivanju iz društva i ne pomaže rehabilitaciji ove djece u sukobu sa zakonom, na koji način se ne pomaže ni društvu, ni žrtvi, a ponajmanje maloljetnom prestupniku. Prema međunarodnim standardima, metode lišavanja slobode, zadržavanja u pritvoru i zatvaranja djeteta bi se trebale primjenjivati jedino kada su sve ostale mjere iscrpljene, s tim da je sankcije neophodno ograničiti na najkraći mogući vremenski period, uz garanciju da će dijete biti odvojeno od odraslih prestupnika. Do sada je najčešća reakcija države na slučajeve maloljetničkog prestupništva bila izricanje mjera pojačanog nadzora. Međutim, klasični sudski postupak i smještanje djece u institucije zatvorenog ili poluotvorenog tipa u većini slučajeva ne odvraća dijete od vršenja krivičnih djela, već se veoma često maloljetnici prema kojima su takve mjere primijenjene vraćaju kršenju zakona. Stoga je usvajanjem Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH obezbijeden brz pristup pravnoj i drugoj pomoći primjenjujući principe preusmjeravanja, skretanja i restorativnog pravosuđa, a sve s ciljem odvratanja maloljetnika od formalnog sistema krivičnog pravosuđa.

LITERATURA

- Krivični zakon (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH, broj 47/2011),
Zakon o krivičnom postupku (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH, broj 44/2010),
Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH, broj 44/2011)

Nermina Zulfikarpašić

Brcko District Government

A Short Review of New Legislation to Sanctioning Juvenile Prepetrators of Criminal Acts

Abstract: By signing the UN Convention on the Rights of the State of Bosnia and Herzegovina is committed to improving the rights and freedoms of the child through the establishment of legal frameworks and establish institutions and mechanisms necessary for the application of the provisions of this convention. According to this convention, children in conflict with the law are entitled to the „process complies with advancing their own sense of dignity and value of the child“. Basic principles of this convention respecting the best interests of the child, the child's right to life, survival and development, non-discrimination and active participation of the child in all proceedings affecting it. Experience shows that the rights of children in conflict with the law is often violated. It is not uncommon for these children long wait for the start of the trial without a proper representative, exposed to violence in prison or are done for imposing inappropriate sanctions. This paper aims to show how the application of the new law, which should contribute to the achievement of a legal framework for the creation of a new juvenile justice system through monitoring and improvement of the work of criminal proceedings and the enforcement of criminal sanctions.

Key words: child, juvenile, criminal proceedings, penalty.